

معارف اسلامی متعلق به سازمان اوقاف (ش ۳، مرداد ۱۳۴۶، ص ۱۳-۲۰، ش ۶، تیر ۱۳۴۷، ص ۱۷-۲۴، ش ۸، فروردین ۱۳۴۸، ص ۲۳-۲۸، ش ۹، شهریور ۱۳۴۸، ص ۲۳-۲۹) منتشر شده است. حسن زاده آملی نیز برخی از آثار شعرانی را که به خط او نزد خود داشته، در مجموعه هزار و یک کلمه (ج ۲ و ۴) در قم منتشر کرده است.

منابع: شمس‌الدین محمدبن محمود آملی، نفائس‌الفتنون فی عرایس‌العیون، ج ۱، چاپ ابوالحسن شعرانی، تهران ۱۳۷۷؛ ابوالفتح وازی، تفسیر روح‌الجنان و روح‌الجنان، چاپ ابوالحسن شعرانی و علی‌اکبر غفاری، تهران ۱۳۸۲-۱۳۸۷؛ اکبر ثبوت، «حدیث دانایی و آموزگاری»، در زندگی‌نامه و خدمات علمی و فرهنگی مرحوم علامه میرزا ابوالحسن شعرانی، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۸۴ ش؛ حسن حسن‌زاده آملی، در آسمان معرفت: تذکرة اوحدی از عالمان ریانی، قم ۱۳۷۵ ش؛ دهخدا؛ زندگی‌نامه و خدمات علمی و فرهنگی مرحوم علامه میرزا ابوالحسن شعرانی، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۸۴ ش؛ سازمان اوقاف و امور خیریه، معاونت فرهنگی، مصوبات و صورت‌جلسات شورای عالی اوقاف از آذر ۱۳۴۵ تا بهمن ۱۳۵۷، تهران ۱۳۸۲ ش؛ محمد شریف وازی، گنجینه دانشمندان، تهران ۱۳۵۲-۱۳۵۴ ش؛ ابوالحسن شعرانی، رساله‌ای در علم درایه، در زندگی‌نامه و خدمات علمی و فرهنگی... همان، ۱۳۸۴ ش؛ همو، المدخل الی عذب المنهل فی اصول‌الفقه، چاپ رضا استادی، قم ۱۴۲۸؛ کامل شبلی، شرح دیوان‌الحلاج، کزن - بغداد ۲۰۰۷؛ حسن‌بن یوسف علامه حلّی، کشف‌المراد: شرح تجرید الاعتقاد، ترجمه و شرح فارسی به قلم ابوالحسن شعرانی، تهران ۱۳۹۸؛ عباس قمی، حماسه کربلا، ترجمه ابوالحسن شعرانی، چاپ حسن اردشیری لاجیمی، قم ۱۳۸۴ ش؛ فتح‌الله‌بن شکرالله کاشانی، منهج‌الصادقین، با مقدمه و پاورقی ابوالحسن مرتضوی، چاپ علی‌اکبر غفاری، تهران [؟ ۱۳۸۵]؛ همو، منهج‌الصادقین فی الزام المخالفین، با مقدمه و پاورقی و تصحیح ابوالحسن شعرانی، چاپ علی‌اکبر غفاری، تهران ۱۳۷۸ ش؛ محمد معین، «سازمان لغت‌نامه»، در دهخدا، ج ۱.

/ اکبر ثبوت /

شعرانی، عبدالوهاب، فقیه شافعی، متکلم، مورخ و عارف قرن نهم و دهم. او فرزند احمد و کنیه‌اش ابوالمواهب، ابوالفتوحات، یا ابو عبدالرحمان و مشهور به شعرانی انصاری، شافعی و احمدی بود. اصل او از قبیله بنی زُغله مغرب بود و نسبش به محمدبن حنفیه، فرزند امام علی علیه‌السلام، می‌رسد (شعرانی، ۱۳۵۷، ج ۱، ص ۳۳؛ نیز در نیکه، ص ۱۲۲). نیای پنج نسل پیش وی، موسی ابو عمران، فرزند احمد زُغلی، سلطان تلمسان در آفریقای شمالی، بود. موسی در حلقه مریدان

به تهران منتقل، و در جوار حرم حضرت عبدالعظیم حسنی در ری به خاک سپرده شد.

از شعرانی آثار متعددی در قالب تألیف، تصحیح، ترجمه و شرح در علوم مختلف به‌جا مانده است. تألیفات او عبارت‌اند از: المدخل الی عذب المنهل در اصول فقه، رساله‌ای در علم درایه، فلسفه اولی یا مابعدالطبیعه در فلسفه تطبیقی، نثر طوبی، یا، دائرة‌المعارف لغات قرآن مجید، ردّ شبهات اثبات نبوت خاتم‌الانبیاء (ص) و حقانیت دین اسلام، و تجوید قرآن مجید. ترجمه‌های او عبارت‌اند از: دمع‌السُّجُوم، ترجمه فارسی نفس‌المهموم شیخ عباس قمی؛ ترجمه و شرح کشف‌المراد و تبصرة‌المتعلمین علامه حلّی؛ ترجمه و نقد کتاب الامام علی (ع) جرج جرداق؛ و ترجمه و تصحیح و مشکول‌کردن بیش از شصت قرآن در قطعهای مختلف. «اعلامیه جهانی حقوق بشر» را نیز نخستین بار شعرانی به فارسی ترجمه کرد و بعدها پس از مقابله ترجمه با متن منشور در دایرة‌المعارف فرانسوی <لاروس بزرگ> آن را در کتاب نثر طوبی (ص ۱۸۴-۱۸۸) در تهران در ۱۳۹۸ به طبع رسانید. در فهرست آثار شعرانی از ترجمه هیئت آ تصنیف کامی فلاماریون^۴، از فرانسه به فارسی، نیز نام برده شده است. افزون‌بر اینها، تصحیح و نگارش مقدمه و تعلیقات بر کتابهای مهم تفسیری، روایی، فقهی، کلامی و غیره بخش مهمی از آثار او را تشکیل می‌دهد که از آن جمله‌اند: مقدمه و شرح و تعلیقه بر تفاسیر، مانند روح‌الجنان ابوالفتح وازی، مجمع‌البیان شیخ طبرسی، منهج‌الصادقین ملافتح‌الله کاشانی، الصافی فیض کاشانی؛ بر کتب روایی مانند الوافی فیض کاشانی؛ شرح الکافی ملاصالح مازندرانی، وسائل‌الشیعة حرّ عاملی؛ و بر کتب فقهی و اصولی مانند شرح بخش شکوک‌الصلاة از عروة‌الوثقی، حواشی بر طهارت شیخ انصاری، شرح کفایة‌الاصول آخوند خراسانی؛ و تصحیح، مقدمه و حاشیه بر دیگر کتب مانند نفائس‌الفتنون و عرائس‌العیون شمس‌الدین آملی، ارشاد‌القلوب ابو محمد حسن دیلمی، کشف‌الغمة فی معرفة الائمة بهاء‌الدین اربلی، وقایع السنین و الاعوام عبدالحسین خاتون‌آبادی، منتخب‌التواریخ ملاهاشم خراسانی، شرح نهج‌البلاغه ملا محمد صالح قزوینی، اسرار الحکم حاج ملاهادی سبزواری، معراج‌السعادة احمدبن مهدی نراقی و روضة‌الشهداء ملاحسین واعظ کاشفی (برای اطلاع از کتاب‌شناسی کامل آثار او و مشخصات چاپ آنها به زندگی‌نامه و خدمات علمی و فرهنگی... ابوالحسن شعرانی، ص ۳۲۵-۳۳۷). افزون‌بر اینها، شعرانی مقالات متعدد و مفصلی نیز در موضوعات مختلف نوشت که برخی از آنها در نشریه

1. George Jordac

2. Grand Larousse

3. Astronomie populaire.

4. Camille Flammarion